

Warszawa, dnia 20 września 2007 r.

KNO – 41103-1/2007
R/07/004

Pan Janusz Odrowąż - Pieniążek
Dyrektor
Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza
w Warszawie

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2001 r. Nr 85, poz. 937, ze zm.), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli - Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego przeprowadził w Muzeum Literatury im. Adama Mickiewicza w Warszawie (Muzeum) kontrolę ochrony zasobów muzealnych w latach 2005-2007 (I kwartał).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokóle kontroli podpisanym w dniu 25 lipca 2007 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ust. 1 ustawy o NIK, przekazuje Panu Dyrektorowi niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie skontrolowaną działalność Muzeum w badanym okresie, mimo stwierdzenia nieprawidłowości.

Formułując powyższą ocenę, NIK uwzględniła prawidłowe realizowanie zadań statutowych Muzeum w zakresie gromadzenia i udostępniania muzealiów, a także organizowania wystaw i prowadzenia działalności oświatowej.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: inwentaryzacji i zabezpieczenia muzealiów i zbiorów bibliotecznych oraz inwentaryzacji środków trwałych i zapasów, dokumentacji opisującej przyjęte zasady rachunkowości, straty za rok obrachunkowy 2006 w wysokości 283.857 zł, stanu prawnego księgozbioru oraz warunków współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Muzeum Literatury.

1. Muzeum nie wykonywało w pełni obowiązku dokonywania co 5 lat komisyjnej kontroli zgodności wpisów dokumentacji ewidencyjnej ze stanem faktycznym zbiorów, które stosownie do zasad określonych w § 3 ust. 6 rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 30

sierpnia 2004 r. w sprawie zakresu, form i sposobu ewidencjonowania zabytków w muzeach (Dz. U. Nr 22, poz. 2073) – winny być dokonywane co pięć lat od daty zakończenia poprzedniej kontroli.

Z przedstawionych 4 protokółów z działalności Komisji, przeprowadzającej skontrum w latach 1999 - 2004 r., wynika, że nie przeprowadzono komisyjnej kontroli zbiorów w Działach: Sztuki, Dokumentacji, Rękopisów i Fonicznym.

Stosownie do § 9 pkt. 2 Statutu Muzeum z dnia 3 listopada 2000 r. Pan Dyrektor sprawuje ogólny nadzór nad zbiorami i ich ewidencjonowaniem oraz nad majątkiem Muzeum, a stosownie do § 5 ust. 2 Regulaminu organizacyjnego z dnia 11 października 2000 r. - podlegały Panu Dyrektorowi działy zajmujące się gromadzeniem i przechowywaniem muzealiów.

Ustalono, że w latach 1997–2006, poprzez przeprowadzenie w bibliotece 15 częściowych skontrum, poddane zostało kontroli 38.444 woluminów, tj. 30% całości, w wyniku czego wykazano 115 woluminów braków względnych. Stwierdzono, że dopiero w trakcie kontroli NIK została sporządzona nota majątkowa na ubytki dotyczące przekazania w dniu 25 października 2004 r. do Muzeum Zamojskich w Kozłówce 99 pozycji inwentarzowych.

Nie były również przestrzegane terminy przeprowadzania skontrum materiałów bibliotecznych, określone w §§ 30 i 31 rozporządzenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 5 listopada 1999 r. w sprawie zasad ewidencji materiałów bibliotecznych (Dz. U. Nr 93, poz. 1077, ze zm.), według których dla zbiorów przekraczających 100 tysięcy jednostek ewidencyjnych, prowadzi się kontrolę materiałów w sposób ciągły.

Za powyższe nieprawidłowości odpowiedzialna była kierownik biblioteki.

2. Muzeum zaniechało dokonywania inwentaryzacji środków trwałych i zapasów, mimo obowiązku wynikającego z art. 26 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości (t. j. Dz. U. z 2002 r. Nr 76, poz. 694, ze zm.).

Z dokumentów przedłożonych w trakcie kontroli wynika, że ostatnią inwentaryzację zdawczo - odbiorczą w magazynie wydawnictw przeprowadzono w dniu 15 stycznia 2002 r., a inwentaryzację wyłącznie sprzętu komputerowego w dniu 13 marca 2003 r., podczas gdy zgodnie z art. 26 ust. 3 ustawy o rachunkowości, częstotliwość przeprowadzania

inwentaryzacji zapasów materiałów, towarów, produktów gotowych i półproduktów została określona na - raz w ciągu 2 lat, a środków trwałych - raz w ciągu 4 lat.

Według art. 18 pkt 1 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych (Dz. U. z 2005 r. Nr 14, poz. 114), naruszeniem dyscypliny finansów publicznych jest zaniechanie przeprowadzenia lub rozliczenie inwentaryzacji w sposób niezgodny z przepisami ustawy o rachunkowości.

Odpowiedzialność za zaniechanie przeprowadzenia inwentaryzacji ponosi dyrektor Muzeum, jako odpowiadający za wydanie zarządzenia o przeprowadzeniu inwentaryzacji.

3. Muzeum nie w pełni realizowało obowiązki właściwego zabezpieczenia zbiorów, określone w rozporządzeniu Ministra Kultury z dnia 15 października 2003 r. w sprawie zabezpieczania zbiorów w muzeach przed pożarami, kradzieżami i innymi niebezpieczeństwami grożącymi zniszczeniem lub utratą muzealiów oraz sposobów przygotowania zbiorów do ewakuacji w razie powstania zagrożenia (Dz. U. Nr 193, poz. 1892), za co - według § 2 - odpowiada dyrektor Muzeum. Nieprawidłowości dotyczyły:

- 1) braku udokumentowania przeprowadzania corocznych analiz stanu zabezpieczenia podległych obiektów przed pożarem i przestępczością (§ 2 ust.2),
- 2) nieprzeprowadzenia obowiązkowych szkoleń pracowników muzeum w zakresie ochrony przeciwpożarowej (§ 5 ust. 1 i ust. 2); pracownicy zatrudnieni w Muzeum nie zostali w ogóle przeszkoleni (17 osób), bądź odbyte szkolenia straciły aktualność,
- 3) nieprzeprowadzenia w kwietniu 2007 r. corocznego przeglądu sprzętu przeciwpożarowego.

4. Dokumentacja opisująca przyjęte w Muzeum zasady rachunkowości nie spełnia wymogów określonych w art. 10 ust. 1 pkt 3 lit. a, b i c oraz pkt 4 ustawy o rachunkowości.

Dokumentacja ta (podpisana przez Pana Dyrektora) nie zawierała informacji o dacie jej wprowadzenia, nie przedstawiała przyjętych zasad klasyfikacji zdarzeń, zasad prowadzenia kont ksiąg pomocniczych oraz ich powiązania z kontami księgi głównej, nie zawierała metod wyceny aktywów i pasywów i ustalania wyniku finansowego oraz nie określała sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych przy użyciu komputera oraz systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów.

5. W 2006 r. nastąpiło przekroczenie planowanych kosztów Muzeum o kwotę 283.857 zł. Zgodnie z art.11 ust. 1 ustawy o odpowiedzialności za naruszenie dyscypliny finansów publicznych, naruszeniem tej dyscypliny jest dokonanie wydatku ze środków publicznych bez upoważnienia albo z przekroczeniem zakresu upoważnienia.

W ocenie NIK, na przekroczenie wydatków znaczący wpływ miało stosowanie przez dyrektora Muzeum wyższych niż określone w rozporządzeniu Ministra Kultury i Sztuki z dnia 23 kwietnia 1999 r. w sprawie zasad wynagradzania pracowników zatrudnionych w instytucjach kultury prowadzących w szczególności działalność w zakresie upowszechniania kultury (Dz. U. Nr 45, poz. 446, ze zm.) dodatków stażowych i nagród jubileuszowych, których wielkość określona została w Regulaminie wynagradzania wprowadzonego zarządzeniem dyrektora Muzeum nr 13/2000 z dnia 25 września 2000 r. Powyższe spowodowało w okresie 2005–2007 (I kwartał) zwiększenie kosztów wynagrodzeń o 201.418 zł, z tego w 2006 r. – o 116.951 zł.

Ponadto, z porównania wydatków na wynagrodzenia z tytułu umów o dzieło i umów zleceń wynika 8,5-krotny wzrost wydatków w 2006 r. w stosunku do 2005 r., tj. z kwoty 61.470 zł do kwoty 521.619 zł. Jako działanie niegospodarne NIK ocenia, w tym kontekście, zawieranie umów o dzieło i umów zlecenia z pracownikami Muzeum (w tym z jego wicedyrektorem) na prace przy organizowaniu wystaw, mimo iż do zadań statutowych Muzeum należy urządzenie wystaw stałych, czasowych i objazdowych, a realizacja m. in. tych zadań należy do Działu Sztuki i Naukowo-Oświatowego i jego pracowników.

6. Muzeum nie posiada dokumentów przyjęcia 34.944 woluminów z tzw. „depozytu paryskiego” (z Biblioteki Polskiej w Paryżu) wpisanych w Bibliotece do księgi depozytów bez wartości inwentarzowej.

Niewprowadzenie przyjętego zbioru do ksiąg rachunkowych Muzeum naruszało przepis art. 20 ust. 1 ustawy o rachunkowości. Stosownie do treści art. 20 ust. 4 ww. ustawy, w przypadku uzasadnionego braku możliwości uzyskania zewnętrznych obcych dowodów źródłowych, kierownik jednostki może zezwolić na udokumentowanie operacji gospodarczej za pomocą księgowych dowodów zastępczych. Stwierdzono, że nie były dotąd podejmowane przez Pana Dyrektora działania w celu uregulowania stanu prawnego tego zbioru.

7. Ustalono, że w dniu 2 kwietnia 2004 r. zawarta została umowa użyczenia pomiędzy Muzeum a Stowarzyszeniem Przyjaciół Muzeum Literatury. Zgodnie z § 2 umowy Muzeum użyczyło Stowarzyszeniu powierzchnię 18 m² w gmachu głównym Muzeum do użytkowania na posiedzenia Zarządu i Komisji Rewizyjnej.

Ponadto użyczono pokój o powierzchni 20 m² w Muzeum im. Andrzeja Struga na pracę codzienną członków Stowarzyszenia oraz dyżury członków Zarządu oraz salę konferencyjną na merytoryczne działania Stowarzyszenia. W ww. umowie, ani też w innym dokumencie, nie zostały określone zasady i warunki współpracy Muzeum ze Stowarzyszeniem, a w sprawozdaniach z działalności Muzeum brak jest jakiegokolwiek wzmianki o działalności Stowarzyszenia na rzecz Muzeum.

Zastrzeżenia Izby dotyczą również niedostosowania dostępu do Muzeum osobom niepełnosprawnym oraz braku numeracji 12 protokołów (z 14 sporządzonych) z posiedzeń Komisji zakupów i Komisji wyceny darów oraz braku podpisów członków Komisji na jednym protokole z posiedzenia Komisji zakupów. Ponadto, dopiero w trakcie kontroli, w dniu 27 czerwca 2007 r., przedłużony został termin obowiązywania „Ramowych wytycznych gromadzenia zbiorów na lata 1985 – 1990”.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o realizację następujących wniosków pokontrolnych:

1. Przeprowadzenie inwentaryzacji środków trwałych i zapasów oraz zgromadzonych muzealiów i zbiorów bibliotecznych zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawnymi.
2. Terminowe przeprowadzanie przeglądów sprzętu przeciwpożarowego oraz przeszkolenie pracowników w zakresie bezpieczeństwa przeciwpożarowego.
3. Realizowanie wydatków ze środków publicznych w granicach kwot określonych w planie.
4. Opracowanie i wprowadzenie zasad polityki rachunkowości odpowiadających wymaganiom określonym w ustawie o rachunkowości.
5. Podjęcie działań w celu uregulowania stanu prawnego posiadanego księgozbioru tzw. „depozytu paryskiego”.

6. Określenie na piśmie warunków współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Muzeum Literatury, w tym zasad korzystania z powierzchni wystawowych i powierzchni użyczonych.

Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, zwraca się do Pana Dyrektora o przesłanie w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków bądź działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Stosownie do treści art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, przysługuje Panu Dyrektorowi w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego prawo zgłoszenia do dyrektora Departamentu Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego Najwyższej Izby Kontroli umotywowanych zastrzeżeń w sprawie zawartych w nim ocen, uwag i wniosków.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.